

Skaeve Huse: kleine schaal, grote opgave

Position paper de Nederlandse ggz · Rondetafelgesprek vaste commissie Justitie en Veiligheid · 11 juni 2026

Kernboodschap

Skaeve Huse werken — voor de bewoners, voor de buurt en voor de keten. Met circa 150 gerealiseerde plekken op een landelijke ondergrens van 1.150 staat Nederland op ongeveer dertien procent van wat nodig is. De Nederlandse ggz pleit voor uitvoering van de aangenomen motie-Eerdmans/Bikker¹ via een landelijk programma met regie, gerichte middelen en experimenteeruimte. Skaeve Huse zijn een complementair segment binnen de bredere woonopgave — geen wondermiddel, wél een onmisbare schakel die outreachende zorg², doorstroom uit beschermd wonen en de Levensloopaanpak ontlast.

1. Waar Skaeve Huse over gaan

Skaeve Huse zijn sobere, prikkelarme eenpersoonswoningen, doorgaans aan de rand van een wijk, met dagelijks sociaal beheer en — voor wie dat nodig heeft — outreachende ggz of bemoeizorg. Outreachende zorg is een actieve vorm van hulpverlening waarbij zorgverleners naar de cliënt toe gaan; ze is specifiek bedoeld voor kwetsbare mensen die zelf niet (meer) om hulp vragen, zorg mijden of door het reguliere netwerk vallen, maar wel dringend zorg nodig hebben. Dit kan via de oggz geboden worden als bemoeizorg of via de zvw als F-ACT (Flexible – Assertive Community Treatment). Het concept Skaeve Huse is gericht op mensen die langdurig vastlopen in reguliere woonvormen of zorgstructuren: vaak met complexe psychische problematiek, regelmatig in combinatie met verslaving, een licht verstandelijke beperking of een verleden van woonoverlast en dakloosheid. Zij raken snel overprikkeld en hebben behoefte aan rust, ruimte en autonomie — voorwaarden die in reguliere woonwijken of groepswoonvormen moeilijk te realiseren zijn.

Voor een deel van de uitstromers uit beschermd wonen, klinische ggz, maatschappelijke opvang, detentie en forensische zorg vormen Skaeve Huse een passend perspectief. De combinatie van zelfstandigheid en beperkte prikkels voorkomt escalaties, vergroot de woonbestendigheid en verlaagt de druk op corporatiewoningen, beschermd wonen en crisisbedden. Skaeve Huse zijn geen eindstation, maar een schakel in een keten die als geheel moet werken.

¹ Motie-Eerdmans/Bikker (3 juni 2025), Tweede Kamer der Staten-Generaal:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2025Z10979&did=2025D25091>.

Kabinetsappreciatie: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2025Z11201&did=2025D25729.

² Outreachende zorg is een actieve vorm van hulpverlening waarbij zorgverleners naar de cliënt toe gaan. Zie de positiepaper de Nederlandse ggz (2025), Maak bemoeizorg landelijk beschikbaar.

2. De cijfers: een onvervulde opgave van ongeveer duizend

Platform31 stelde in 2010 een minimale Nederlandse behoefte vast van circa 1.050 Skaeve Huse. Geactualiseerd naar 2026 op basis van bevolkingsgroei (+9,4 procent) komt de minimale landelijke behoefte uit op afgerond **1.150 Skaeve Huse**. De Companen-publicatie van mei 2026³ (in opdracht van de Nederlandse ggz) bevestigt deze orde grootte en levert voor het eerst regionale cijfers per woondealregio.

Gerealiseerd zijn naar schatting circa **150 Skaeve Huse** — andere bronnen noemen 50 tot 100; het exacte aantal is moeilijk vast te stellen door uiteenlopende benamingen en niet-uniforme registratie. De onvervulde opgave ligt daarmee in de orde van **1.000 Skaeve Huse**, ongelijk verdeeld: circa 165 in de Metropoolregio Amsterdam, 85 in Rotterdam-Rijnmond, 75 in Haaglanden en 10 in de Noord-Veluwe (Companen, 2026). Deze regionale specificiteit maakt discussies over een eerlijke en passende verdeling van wooncapaciteit over de verschillende doelgroepen met urgentie (fair share) bestuurlijk hanteerbaar.

Bij het huidige realisatietempo duurt het nog **ongeveer 180 jaar** voordat de opgave is vervuld (Peetoom, in NOS Nieuwsuur, 4 november 2025). Dat tempo verhoudt zich niet tot de stijgende dakloosheid (33.000 mensen tussen 18 en 65 jaar zonder vaste woon- of verblijfplaats; CBS, 1 januari 2024) en de groeiende E33-druk op de politie (168.960 meldingen in 2025; +12 procent ten opzichte van 2024).

3. Waarom de ontwikkeling stukt

Uit inventarisaties van Valente, de reportages van NOS Nieuwsuur (4 november 2025) en signalen uit het ledennetwerk van de Nederlandse ggz komen vier hardnekkige belemmeringen naar voren:

- **Locatie en draagvlak.** Het vinden van een geschikte locatie — minimaal 75 tot 100 meter afstand tot woonbebouwing, geen industrieterrein, in eigendom van gemeente of corporatie — is veruit het grootste knelpunt. In ongeveer twee derde van de 23 gemeenten met concrete plannen is er weerstand bij omwonenden. Burgemeesters en wethouders dragen dit politieke risico individueel; zichtbare landelijke rugdekking is een voorwaarde om lokaal door te kunnen pakken.
- **Ruimtelijke en milieu-restricties.** Stikstofbepalingen en Natura 2000-grenzen beperken nieuwbouw nabij natuurgebieden. Realisatie op eigen terrein van ggz-instellingen — waar grond en draagvlak vaak wél beschikbaar zijn — biedt een werkbare uitzondering, mits gesprekken met VRO en BZK leiden tot helder maatwerk.

³ Companen (mei 2026), Woonbehoefte Skaeve Huse — regionale cijfers per woondealregio. In opdracht van de Nederlandse ggz. Te downloaden via de ggz-community Wonen en Vastgoed: <https://www.ggzcommunity.nl/wonen+en+vastgoed>.

- **Financiering en regie.** De huidige regeling Huisvesting Aandachtsgroepen (€30 miljoen, oplopend tot €55 miljoen) is niet geormerkt voor Skaeve Huse en kent complexe aanvraagprocedures. De motie-Eerdmans/Bikker (3 juni 2025) verzoekt expliciet om een landelijk programma met geormerkte middelen op de begroting 2026; de Tweede Kamer nam de motie met ruime meerderheid aan, minister Keijzer ontraadde haar. Uitvoering is sindsdien achtergebleven.
- **Procedurele snelheid en kennisbundeling.** Planvoorbereiding neemt veelal drie jaar of meer in beslag. Bestaande kennis (evaluaties Rotterdam, Hilversum, Heiloo, Terneuzen; MKBA's) is niet gebundeld op één vindplaats.

4. Wat de Nederlandse ggz aan de Tweede Kamer vraagt

De Nederlandse ggz pleit voor uitvoering van de aangenomen motie-Eerdmans/Bikker en vraagt het kabinet vijf concrete stappen te zetten, samen met Valente, de VNG, Aedes, woningcorporaties en gemeenten:

1. **Stel een landelijk programma Skaeve Huse in** met regie bij VRO en BZK, geormerkte meerjarige middelen op de begroting 2026 en een uitvoeringspartner die gemeenten ondersteunt van locatiekeuze tot beheer.
2. **Maak het bestuurlijk hanteerbaar via fair share per woondealregio.** Gebruik de Companenfactsheets per woondealregio (mei 2026) als kwantitatieve basis. Laat de regio zelf bepalen welke doelgroep er komt te wonen — dat versterkt regionaal eigenaarschap.
3. **Creëer experimenteerruimte voor procedures, stikstof en ruimtelijke ordening.** Verken uitzonderingsbepalingen voor realisatie op of nabij eigen terrein van ggz-instellingen van een beperkt aantal Skaeve Huse, met als principe: aan de rand van een wijk waar mogelijk en haalbaar — conform de locatiecriteriën voor Skaeve Huse. Als echt geen andere plek mogelijk is, op een ggz-terrein dat aan diezelfde criteria voldoet.
4. **Verbind Skaeve Huse aan de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv).** De huisvestingsprogramma's worden per woondealregio opgesteld. Het Rijk kan vanuit zijn aanjagende rol bevorderen dat Skaeve Huse expliciet als aandachtsgroep met urgentieverlening worden opgenomen in de regionale volkshuisvestingsprogramma's die per 1 juli 2026 worden vastgesteld.
5. **Borg de zorgkant, niet alleen de stenen.** Skaeve Huse functioneren alleen wanneer outreachende zorg (FACT/ForFACT), bemoeizorg en sociaal beheer naadloos zijn georganiseerd. Dit raakt aan OVV-aanbevelingen 5, 7 en 8 (april 2026), die de Nederlandse ggz publiek onderschrijft.

5. Skaeve Huse in samenhang met de bredere opgave

Skaeve Huse zijn een aanvullend segment in een breder palet aan woonvormen — naast beschermd wonen, Housing First, herstelhuizen, Salviq, woongroepen en regulier corporatieaanbod. Companen (2026) kwantificeert de bredere opgave: jaarlijks zijn 4.000 corporatiewoningen nodig voor uitstroom uit beschermd wonen Wmo (1.320 gerealiseerd in 2023), 1.750 voor uitstroom uit klinische ggz en BW Wlz, en 2.000 voor uitstroom uit detentie en forensische verblijfszorg voor mensen met een ggz-vraag⁴. Een recente, nog te publiceren analyse van de Nederlandse ggz, laat zien dat investeren in Skaeve Huse zonder gelijktijdig de doorstroom uit beschermd wonen te versterken door corporatiewoningen beschikbaar te maken, weinig structureel resultaat oplevert. Het is dus een parallelle opgave.

De potentie van Skaeve Huse is daarom reëel maar ook begrensd en niet een “quick fix” voor alles. Voor de circa 1.500 mensen met EPA én hoog veiligheidsrisico (parlementaire verkenning Michon-Derkzen/Mutluer, 2024), die onder de Levensloopaanpak ondersteund kunnen worden, zijn Skaeve Huse niet altijd de eerste optie. Dit zal echt afhankelijk zijn van het maatwerk dat bij de persoon past, om niet te vervallen in hoog risico gedrag⁵. Voor de groep met onvervulde zorgbehoefte en woonoverlast vormen Skaeve Huse direct een passende, kosteneffectieve oplossing. De Nederlandse ggz ziet Skaeve Huse als een onderdeel van het antwoord, niet als hét antwoord.

Tot slot

Mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA) verdienen een waardige plek om te wonen, ook wanneer reguliere woonvormen voor hen niet passen. Skaeve Huse zijn een bewezen, kleinschalig en kosteneffectief antwoord op een opgave die zonder landelijke regie de komende decennia onopgelost blijft. De Nederlandse ggz roept op het kabinet aan uitvoering van de motie-Eerdmans/Bikker te houden, met concrete middelen op de begroting 2026 en een herkenbare landelijke uitvoeringsstructuur.

⁴ De jaarlijkse uitstroomopgave voor de gehele detentie-uitstroom is aanmerkelijk groter; het cijfer van 2.000 betreft het aandeel met een ggz-zorgvraag. Bron: Companen (2026); zie ook DJI, Cijfers en publicaties: <https://www.dji.nl/over-dji/feiten-en-cijfers>.

⁵ Parlementaire verkenning Michon-Derkzen/Mutluer (2024), Verward/onbegrepen gedrag en veiligheid:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024D28280&did=2024D28280>. Zie ook de Landelijke Agenda Zorg & Veiligheid (2025) en het kennisproduct Netwerkintake bij onbegrepen gedrag (Kenniscentrum Phrenos, 2024–2026) over de Levensloopaanpak voor deze groep van circa 1.500 personen, en het toetsingskader IGJ (2025) Terugdringen insluiting voor de zorgintensiteit van beveiligde voorzieningen.